

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/151/2019
Identifikačné číslo spisu: 7916208477
Dátum vydania rozhodnutia: 30.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Gandžala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7916208477.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne O., trvalým pobytom vo O., právne zastúpenej JUDr. Ivanou Orosovou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom v Prešove, Masarykova 10, proti žalovanému O., trvalým pobytom v G., o zaplatenie 4 600 Eur s prísł., vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 10C/255/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 15. novembra 2018 sp. zn. 5Co/180/2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v z 15. novembra 2018 sp. zn. 5Co/180/2018 v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Trebišove z 27. septembra 2017 č.k. 10C/255/2016-74 z r u š u j e a vec tomuto súdu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

. Okresný súd Trebišov (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 27. septembra 2017 č.k. 10C/255/2016-74 žalobu žalobkyne zamietol (I. výrok) a žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (II. výrok).

1. 2. V úvode odôvodnenia rozhodnutia súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa sa žalobou domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 4 600 Eur, náhrady nevyhnutných nákladov vo výške 28 Eur a náhrady trov konania. Žalobu odôvodnila tým, že od žalovaného zakúpila motorové vozidlo značky O., továrenská značka G., farba čierna, rok výroby 2004, S. (ďalej len „motorové vozidlo“) za kúpnu cenu 4 600 Eur, na ktorom po vykonaní diagnostiky spoločnosťou S., boli zistené vážne vady. Z uvedeného dôvodu sa domáhala vrátenia sumy 4 600 Eur (predstavujúcej kúpnu cenu motorového vozidla) oproti vráteniu motorového vozidla, náhrady nevyhnutných nákladov vo výške 28 Eur.

1. 3. V ďalšej časti odôvodnenia rozhodnutia poukázal na zákonné znenia ustanovení § 588, § 597 a § 599 Občianskeho zákonníka a na články 8, 15 ods. 1, 17, a ustanovenia § 149, § 150 ods. 1, § 153 ods. 1 a § 160 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), pričom uviedol, že v občianskom sporovom konaní má „účastník konania“ povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť. Znamená to, že žalobca je povinný označiť všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré odôvodňujú uplatňovaný návrh. Dôkazná povinnosť spočíva v tom, že „účastníci“ sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Dôkazným bremenom sa potom rozumie procesná zodpovednosť „účastníka konania“ za to, že v priebehu konania neboli preukázané jeho tvrdenia a že z toho dôvodu

muselo byť rozhodnuté o veci samej v jeho neprospech. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností spočíva na tom „účastníkovi konania“, ktorý z existencie takýchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne následky; ide zároveň o toho „účastníka“, ktorý existenciu týchto skutočností tvrdí.

1. 4. Následne priamo v súvislosti s prejednávanej sporom uviedol, že dôkazné bremeno bolo na strane žalobkyne, ktorá však dôkazné bremeno neunesla. Ďalej konštatoval, že dospel k záveru, že žalobkyňa (ako kupujúca) ohliadku predmetného motorového vozidla nevykonala s potrebnou starostlivosťou. Pokiaľ išlo o jej námietku, že v nedeľu (t.j. dňa 23. apríla 2016, kedy došlo k ohliadke motorového vozidla - poznámka dovolacieho súdu) nebolo možné vykonať technickú prehliadku, tak v tejto súvislosti prvoinštančný súd uviedol, že vozidlo si prevzala až v pondelok a aj v pondelok jej žalovaný navrhoval technickú ohliadku v Trebišove. Vykonaným dokazovaním neboli preukázané skutočnosti, ktoré žalobkyňa tvrdila v žalobnom návrhu. Pokiaľ tvrdila, že auto bolo údajne havarované, toto tvrdenie nebolo podložené a preukázané žiadnym dôkazom. V žalobe uviedla, že z dôvodu havárie vozidlo nespĺňa technické normy, avšak konkrétne neuvádzala, o aké technické normy sa jedná.

1. 5. V súvislosti s tvrdením žalobkyne, že žalovaný mal vedomosť o vadách vozidla, na ktoré ju neupozornil, súd prvej inštancie uviedol, že nebola preukázaná doba vzniku týchto údajných väd a tieto vady mohli vzniknúť v čase, keď s vozidlom disponovala žalobkyňa, teda nemožno vylúčiť, že vady ktoré uvádzala vznikli až jej užívaním vozidla.

1. 6. Pri vyhodnotení svedeckých výpovedí W. súd prvej inštancie konštatoval, že ide o žalobkyňu blízke osoby a z toho pohľadu považoval ich výpovede za málo vierohodné. Z ich svedeckých výpovedí bolo možné konštatovať, že motorové vozidlo prezreli a po vizuálnej ohliadke na ňom nezistili žiadne vady. Auto sa im páčilo, bolo v poriadku. Obaja prehlásili, že nie sú technici, resp. mechanici a preto k technickej a k motorickej stránke vozidla sa vyjadriť nevedeli.

1. 7. V súvislosti s dokazovaním prvoinštančný súd ďalej uviedol, že žalobkyňa ponechala na jeho zváženie, či vo veci vypočuje diagnostika alebo bude vychádzať z písomnej diagnostiky, ktorú mu žalobkyňa predložila. Tento dôkaz nevykonala, pretože mal za to, že diagnostik by vo svojej výpovedi uviedol iba to, čo zistil a uviedol v písomnom vyhotovení. Iný dôkaz žalobkyňa nenavrhol vykonať. Zároveň konštatoval, že upustil od žalovaným navrhovaného vypočutia svedka V. ktorý je automechanik (ktorý vykonával bežné opravy na vozidle a vykonala aj ohliadku vozidla predtým, než došlo k jeho odovzdaniu žalobkyňu), nakoľko považoval tento dôkaz za nadbytočný, a to z toho dôvodu, že svedok nie je znalec, ktorý by sa vedel odborne vyjadriť k diagnostike vozidla, ktorú vykonala S..

1. 8. V závere odôvodnenia rozhodnutia vo veci samej súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno ohľadom preukázania relevantných skutočností odôvodňujúcich skutkovú dôvodnosť a právnu opodstatnenosť žaloby a preto jej žalobu zamietol.

1. 9. Na rozhodnutie o trovách konania aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 v spojení s ustanovením § 262 ods. 1, 2 CSP a žalovanému, ktorý bol v spore plne úspešný, priznal voči žalobkyňu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. 1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 15. novembra 2018 sp. zn. 5Co/180/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (druhý výrok).

2. 2. V odôvodnení odvolací súd konštatoval, že ani jeden z uplatnených odvolacích dôvodov nie je daný. Skutočnosti a dôvody uvedené v odvolaní nedávajú podklad pre záver, že súd prvej inštancie svojím procesným postupom znemožnil žalobkyňu, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva do takej miery, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie správne nevykonala žalobkyňu navrhnutý dôkaz výsluchom svedka - diagnostika, ktorý diagnostiku vykonala, lebo ho správne nepovažoval za rozhodujúci pre posúdenie veci, keďže tento svedok sa mohol vyjadrovať iba o skutočnostiach existujúcich ku dňu vykonania diagnostiky a nie o skutočnostiach, ktoré boli v čase kúpy vozidla žalobkyňu. Všetky skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke sú správne a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Žalovaný poprel skutkové tvrdenia žalobkyne, týkajúce sa jeho konania v čase pred uzavretím kúpnej zmluvy a v čase jej uzavretia a uviedol svoje vlastné tvrdenia o rozhodujúcich skutkových okolnostiach, čo je nepochybne zrejme z jeho vyjadrení a výpovedí, preto aplikácia § 151 ods. 2 CSP neprichádzala do úvahy. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie použil správne právne predpisy, správne ich aj vyložil a na zistený skutkový

stav ich i správne aplikoval, tzn. z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil správne závery o právach a povinnostiach strán sporu.

2. 3. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku v zmysle ustanovenia § 387 ods. 2 CSP odvolací súd doplnil, že súd prvej inštancie sa zaoberal odstúpením žalobkyne od kúpnej zmluvy, čo je zrejme aj toho, že citoval znenie ustanovenia § 597 Občianskeho zákonníka, upravujúceho právo od zmluvy odstúpiť, pričom správne zistil, že žalobkyni právo odstúpiť od zmluvy nevzniklo, lebo zistené vady na vozidle ho nerobia neupotrebitelným a žalovaný netvrdil, že vozidlo nemá žiadne vady, resp. že má určité vlastnosti, najmä vlastnosti vymienené žalobkyňou.

2. 4. V závere odôvodnenia rozhodnutia konštatoval, že i o náhrade trov prvoinštančného konania bolo rozhodnuté správne, nakoľko priznanie oslobodenia od súdneho poplatku ešte neodôvodňuje bez ďalšieho postup podľa § 257 CSP, a žalobkyňa ani v odvolaní neuviedla v čom na jej strane spočívajú dôvody osobitného zreteľa.

2. 5. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania odôvodnil aplikáciou ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 CSP.

3. 1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, v ktorom žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. 2. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP.

3. 3. V odôvodnení dovolania uviedla, že nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie v spojení s nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu jej bolo znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Mala za to, že tento nesprávny procesný postup spočíval v neumožnení vykonania dôkazu výsluchom servisného technika, ktorý by sa vzhľadom na svoje odborné znalosti vedel eventuálne vyjadriť aj k času vzniku väd na motorovom vozidle. Ďalej uviedla, že považuje za potrebné, aby ňou navrhovaný dôkaz bol riadne vykonaný, nakoľko má za to, že z dôkazného hľadiska by bol spôsobilý preukázať ňou tvrdené skutočnosti. Podľa jej názoru, súd jednoznačne pochybí, ak zamietne taký návrh na vykonanie dôkazu, ktorý je spôsobilý priniesť ďalšie relevantné skutkové zistenia a ktorého vykonanie je prípustné, pretože svojím postupom jednoznačne sťažuje dôkaznú pozíciu strany sporu, čo môže nespravodlivo rezultovať v neunesení dôkazného bremena a neodôvodnene sa vzdávať od želanaj a možnej miery zistenia skutkového stavu.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a aj dôvodné, a preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvoinštančného súdu zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich

rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 Základných princípov CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

8. Z obsahu dovolania (vychádzajúc z článku 11 ods. 1 Základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) vyplýva, že podľa názoru dovolateľky k zásahu do jej práva na spravodlivý proces došlo postupom súdov nižších inštancií tým, že nevykonali ňou navrhovaný dôkaz (výsluch servisného technika), ktorý by sa vzhľadom na svoje odborné znalosti vedel eventuálne vyjadriť aj k času vzniku väd na motorovom vozidle, na ktorom po vykonaní diagnostiky spoločnosťou S., boli zistené vážne vady v dôsledku havárie spôsobujúce závažné následky na karosérii a konštrukcii motorového vozidla.

9. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku konštatoval, že nepovažoval za potrebné nariadiť výsluch uvedeného svedka, nakoľko diagnostik svoje zistenia na motorovom vozidle premietol do písomného vyhotovenia a tento listinný dôkaz bol žalobkyňou predložený ako súčasť žaloby. Podľa názoru súdu prvej inštancie „ak by súd navrhnutý dôkaz vykonal, bolo by to v rozpore s princípom hospodárnosti konania a išlo by o zbytočné zaťažovanie strán sporu ako aj iných osôb (čl. 17 CSP).“ S týmto záverom a odôvodnením nevykonania žalobkyňou navrhovaného dôkazu sa stotožnil aj odvolací súd.

10. V súlade s vyššie uvedenou judikatúrou ústavného súdu dovolací súd v uznesení zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/100/2018 poukázal na to, že procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo a z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania. Ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím argumentom je nadbytočnosť dôkazu, t.j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmatelnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

11. Dovolateľka v priebehu sporu opakovane navrhovala vykonanie predmetného dôkazu, považujúc ho za kľúčový a preukazujúci zásadné nedostatky (napr. haváriu motorového vozidla s vážnymi následkami na karosérii a konštrukcii, ku ktorej malo dôjsť ešte pred uzatvorením predmetnej kúpnej zmluvy), ktoré neboli explicitne špecifikované v kúpnej zmluve.

12. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že dôkazné bremeno spočíva na tom účastníkovi konania, ktorý z takýchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne následky. Žalobkyňa však podľa jeho názoru dôkazné bremeno neunesla, nepredložila odborný posudok, znalecký posudok a ani listinný dôkaz, ktorým by preukazovala tvrdené skutočnosti (že motorové vozidlo vykazovalo vady, ktoré neboli špecifikované v kúpnej zmluve už v čase, keď motorové vozidlo prevzala), napriek tomu, že v bode 35 odôvodnenia rozhodnutia uviedol, že bol žalobkyňou predložený listinný dôkaz, týkajúci sa diagnostiky motorového vozidla. Odvolací súd sa s predmetným protirečivým

záverom súdu prvého stupňa stotožnil, majúc za to, že obhliadka motorového vozidla žalobkyňou nebola vykonaná s potrebnou starostlivosťou a vady motorového vozidla mohli vzniknúť už v čase, keď s ním disponovala žalobkyňa, avšak bez povšimnutia a bližšieho zaoberania sa záverom autorizovaného servisu S. z 9. mája 2016.

13. Dovolací súd po preskúmaní rozhodnutí súdov nižších inštancií konštatuje, že dovolacia námietka žalobkyne týkajúca sa prípustnosti a aj dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP je opodstatnená. Procesný postup súdov nižších inštancií, ktorým odmietli vykonať žalobkyňou navrhovaný dôkaz - výsluch svedka, mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu veci z hľadiska tvrdení žalobkyne. Nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústavy“) [pozri III. ÚS 332/09]. V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť strán sporu v civilnom sporovom konaní podľa článku 47 ods. 3 ústavy, keďže nevykonanie stranou sporu navrhovaného dôkazu by ju oproti druhej strane sporu znevýhodňovalo. Povinnosťou súdov nižšej inštancie bolo vykonať potrebné dokazovanie za účelom dôsledného posúdenia pravdivosti tvrdení žalobkyne, že v dôsledku havárie motorového vozidla, ku ktorej malo dôjsť ešte pred uzatvorením predmetnej kúpnej zmluvy, vznikli vážne následky na karosérii a konštrukcii motorového vozidla, a funkčnosti niektorých jeho systémov (napr. porucha systému ABS a pod.). V prípade, ak sa preukáže pravdivosť uvedeného tvrdenia žalobkyne, bude potrebné sa vysporiadať s otázkou, či na zistený skutkový stav prichádza do úvahy aplikácia ustanovenia § 597 Občianskeho zákonníka, teda dôvodnosť odstúpenia od predmetnej kúpnej zmluvy.

14. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že v prejednáwanej veci došlo k zásadnému procesnoprávnemu pochybeniu prvoinštančného súdu, ktoré nebolo odstránené ani odvolacím súdom v rámci odvolacieho konania a preto dovolaciemu súdu neostala iná možnosť, ako dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvoinštančného súdu zrušiť (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

15. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.